

Powoływanie i odwoływanie rządu

W systemie władz Rzeczypospolitej Polskiej rząd zajmuje bardzo istotne miejsce — to do niego należy codzienne administrowanie sprawami państwa, kierowanie wieloma ważnymi sferami życia społecznego. Częste upadki rządów i duże rozdrobnienie polityczne parlamentu I kadencji skłoniło twórców konstytucji do stworzenia skomplikowanych procedur powoływania i odwoływania gabinetu, które miały zagwarantować większą stabilność rządów. Konstytucja uchwalona 2.04.1997 r. uprościła nieco procedurę powoływania rządu, wprowadziła jednak równocześnie obligatoryjność konstruktywnego wotum nieufności, co jeszcze bardziej ustabilizowało i wzmocniło pozycję rządu. Na zajęciach uczniowie zapoznają się ze strukturą Rady Ministrów i konstytucyjnymi procedurami jej powoływania i odwoływania.

Cele

Po zajęciach uczniowie powinni umieć:

- ✓ wyjaśnić, jaką rolę w powołaniu rządu pełni prezydent i Sejm;
- ✓ opisać przewidzianą przez konstytucję procedurę powołania rządu;
- ✓ przedstawić strukturę Rady Ministrów;
- ✓ wymienić okoliczności, w których rząd podaje się do dymisji;
- ✓ wytłumaczyć, na czym polega „konstruktywne wotum nieufności”.

Środki dydaktyczne

1. Tekst „Jak powstawały i upadały rządy po 1989 r.”.
2. Konstytucja RP (fragmenty).
3. Tekst „Kto jest członkiem rządu?”.
4. Scenariusz symulacji „Uchwalanie wotum nieufności dla rządu”.
5. Tekst „Jak i kiedy ustępuje rząd?”.

Przebieg zajęć

1. Rozpocznij od przypomnienia uczniom, że ustrój polityczny Polski to połączenie systemu parlamentarno-gabinetowego z elementami rządów prezydenckich. Poproś wskazanych uczniów o przypomnienie głównych zasad tych systemów. Zwróć szczególną uwagę na kwestię zależności rządu od parlamentu.
2. Rozdaj klasie materiał pomocniczy nr 1, a po jego lekturze poproś wybrane osoby o przedstawienie, jak zmieniały się obyczaje i normy tworzenia rządu w Polsce lat dziewięćdziesiątych.
3. Podziel klasę na kilka grup, po czym rozdaj każdej materiał pomocniczy nr 2. Zespoły mają za zadanie poznać procedurę powoływania rządu i następnie przedstawić ją w maksymalnie krótkiej i jasnej formie, najlepiej także w formie schematu graficznego. Poproś przedstawicieli grup o zreferowanie wyników pracy. Zwróć uczniom uwagę na zamieszczone w tekście konstytucji terminy

wykonywania poszczególnych czynności prawnych. Omówcie procedurę odwoływania rządu — zapowiedz uczniom, że uzyskaną wiedzę wykorzystają w grze symulacyjnej. Wyjaśnij, że wielkie rozbieżności Sejm I kadencji kazało twórcom małej konstytucji szukać rozwiązań gwarantujących maksimum stabilności politycznej. Efektem była tak zwana „procedura pięciu kroków” przy powoływaniu rządu i wprowadzenie zasady konstruktywnego wotum nieufności (ze wskazaniem nazwiska nowego premiera), która miała utrudnić jego obalenie. W nowej konstytucji system powoływania rządu został uproszczony, usunięto za to w ogóle możliwość składania niekonstruktywnego wniosku o wotum nieufności dla rządu.

4. Zaproponuj uczniom zapoznanie się z tekstem „Kto jest członkiem rządu?” (materiał pomocniczy nr 3). Wskaż dwie osoby, które w schematycznej formie przedstawiają na tablicy skład rządu. Inną osobę poproś o omówienie roli premiera. Zwróć uwagę uczniom, że Sejm może wyrazić wotum nieufności nie tylko całemu rządowi, ale i poszczególnym ministrom. Przegłosowanie wotum nieufności w takim przypadku nie powoduje dymisji gabinetu, lecz jedynie dymisję ministra, którego dotyczył wniosek. Prezydent powołuje jego następcę na wniosek premiera.

5. Zaproś uczniów do gry symulacyjnej, ilustrującej procedurę uchwalania wotum zaufania dla rządu (gra przewidziana jest dla 30 uczniów, ale można ją dostosować do każdej klasy). Rozdaj uczniom materiał pomocniczy nr 4 oraz przypomnij, że w trakcie symulacji konieczne będzie korzystanie z odpowiednich przepisów konstytucji. Podkreśl, że symulacja ma charakter fikcyjny i nie odnosi się do prawdziwych zdarzeń w polskim Sejmie. Zwróć też uwagę, że jest rzeczą mało prawdopodobną, by jedna, incydentalna sprawa tego rodzaju mogła doprowadzić do rozpadu koalicji rządowej i obalenia rządu. Przeprowadź losowanie ról i czuwaj nad przebiegiem symulacji, ewentualnie tłumacz niejasne przepisy. Podczas gry symulacyjnej pełnij rolę zarówno prezydenta, jak i radcy prawnego.

6. Rozdaj uczniom tekst „Jak i kiedy ustępuje rząd?” (materiał pomocniczy nr 5). Poproś o zapo-

znanie się z jego treścią i o odszukanie odpowiednich artykułów w konstytucji (materiał pomocniczy nr 2). Następnie spytaj wybranych uczniów o przyczyny i tryb ustępowania Rady Ministrów. Poleć jednemu z uczniów wyjaśnienie terminu: konstruktywne wotum nieufności.

Pojęcia i terminy

- bezwzględna większość głosów •zwykła większość głosów •dymisja •wotum nieufności •wotum zaufania •konstruktywne wotum nieufności •gabinet •minister bez teki

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 1

Jak powstawały i upadały rządy po 1989 r.?

Według Konstytucji PRL z 22 lipca 1952 roku tryb powoływania Rady Ministrów był nieskomplikowany: Sejm, w drodze uchwały, powoływał lub odwoływał rząd. W praktyce na poprzedzającym obrady Sejmu posiedzeniu plenarnym Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej kierownictwo partyjne wskazywało kandydata na premiera, z reguły członka ścisłego kierownictwa partii (Biuro Polityczne KC), i udzielało mu „partyjnej rekomendacji”; głosowanie w Sejmie było zaś zwykłą formalnością. Po umowie Okrągłego Stołu zmieniła się procedura tworzenia rządu — prezydent PRL otrzymał prawo występowania z wnioskiem do Sejmu o powołanie lub odwołanie prezesa Rady Ministrów. Jednocześnie po klęsce PZPR i jej sojuszników w wyborach z 4 czerwca 1989 roku możliwe stało się powołanie rządu z udziałem działaczy opozycji solidarnościowej. W połowie sierpnia, w trakcie próby utworzenia rządu przez generała Czesława Kiszczaka, przewodniczący NSZZ „Solidarność” zaproponował dotychczasowym sojusznikom PZPR: Zjednoczonemu Stronnictwu Ludowemu i Stronnictwu Demokratycznemu, utworzenie wraz z Obywatelskim Klubem Parlamentarnym wspólnego rządu. 24 sierpnia Sejm — na wniosek prezydenta generała Wojciecha Jaruzelskiego — powołał na stanowisko premiera Tadeusza Mazowieckiego (za — 378, przeciw — 4, wstrzymujących się — 41 posłów). Po długich negocjacjach, 12 września Sejm zatwierdził (za — 415, wstrzymujących się — 13) skład pierwszego po wojnie nie zdominowanego przez komunistów gabinetu (11 tek ministerialnych dla polityków z OKP, po 4 dla PSL i PZPR, 3 dla SD, jedna dla „niezależnego”).

Rząd przetrwał do wyborów prezydenckich w listopadzie 1990 r.; premier Mazowiecki, po porażce w pierwsze turze wyborów prezydenckich, podał się do dymisji. Prezydent Lech Wałęsa desygnował na premiera Jana Krzysztofa Bieleckiego z Kongresu Liberalno-Demokratycznego. 13 stycznia 1991 r. Sejm zatwierdził skład gabinetu (za — 272, przeciw — 4, wstrzymujących się — 62); w rządzie Bieleckiego znalazło się kilku członków poprzedniego gabinetu.

Po wyborach parlamentarnych (27 października 1991 r.) gabinet Bieleckiego ustąpił. Przez dwa miesiące trwały rozmowy w sprawie powołania nowego rządu. Najpierw prezydent Wałęsa powierzył misję utworzenia gabinetu działaczowi Unii Demokratycznej (partia ta uzyskała najwięcej mandatów) Bronisławowi Geremekowi, któremu jednak nie udało się utworzyć koalicji większościowej. W Sejmie powstała konkurencyjna wobec Unii centroprawicowa koalicja pięciu partii: Kongresu Liberalno-Demokratycznego, Konfederacji Polski Niepodległej, Porozumienia Centrum, Porozumienia Ludowego i Zjednoczenia Chrześcijańsko-Narodowego, która zaproponowała na urząd premiera Jana Olszewskiego. Prezydent, choć niechętnie, desygnował Olszewskiego na premiera, 6 grudnia Sejm zatwierdził kandydata „piątki”. 23 grudnia, pomimo odejścia z koalicji KLD i KPN, rząd, w większości złożony z ministrów z PC i ZChN, zyskał poparcie 235 posłów. Przeciwko głosowali posłowie z Sojuszu Lewicy Demokratycznej, wstrzymali się od głosu posłowie z Kongresu Liberalno-Demokratycznego, Konfederacji Polski Niepodległej i Unii Demokratycznej.

Rząd Olszewskiego przetrwał niecałe pół roku. Nocą z 4 na 5 czerwca 1992 r. Sejm na wniosek prezydenta 273 głosami odwołał gabinet Olszewskiego i powołał na stanowisko premiera Waldemara Pawlaka, prezesa Polskiego Stronnictwa Ludowego. Upadek Olszewskiego i powołanie Pawlaka były związane bezpośrednio z przekazaniem parlamentarzystom — na wniosek Sejmu — przez szefa MSW listy wysokich urzędników państwowych oraz parlamentarzystów, których teczki znalazły się w rejestrze „współpracowników Służby Bezpieczeństwa”.

Premier Pawlak nie zdołał stworzyć koalicji i na początku lipca zrezygnował z misji tworzenia rządu. 10 lipca Sejm odwołał Pawlaka i powołał posłankę z UD Hannę Suchocką na prezesa

Rady Ministrów; kandydatka koalicji siedmiu ugrupowań postsolidarnościowych m.in. KLD, UD, ZChN, zyskała poparcie 233 parlamentarzystów.

Na losach gabinetu Suchockiej zaważył spór popieranym przez „Solidarność” pracowników tzw. sfery budżetowej z rządem. Część posłów „Solidarności” złożyła wniosek o wotum nieufności i 28 maja 1993 r. Sejm głosami 223 posłów (SLD, PSL, KPN, PC, zwolennicy Olszewskiego — RdR oraz część „Solidarności”) zdecydował o dymisji rządu. Do utrzymania rządu zabrakło jednego głosu. Udzielone przez Sejm wotum nieufności miało niekonstruktywny charakter — posłowie nie potrafili powołać nowego rządu. Prezydent, zgodnie z przysługującymi mu w takiej sytuacji uprawnieniami (mała konstytucja dopuszczała niekonstruktywne wotum nieufności, pozostawiała jednak wtedy los rządu w rękach prezydenta — mógł on przyjąć jego dymisję bądź też ją odrzucić, rozwiązując równocześnie parlament) nie przyjął dymisji rządu Suchockiej, rozwiązał parlament i rozpiisał nowe wybory.

Po wyborach 19 września 1993 r. Sejm został zdominowany przez parlamentarzystów SLD (171 mandatów) i PSL (132 mandaty). SLD i PSL zawiązało koalicję, która pomimo licznych perturbacji i konfliktów przetrwała aż do końca kadencji. Koalicja uzgodniła, że stanowisko premiera przypadnie liderowi PSL — Waldemarowi Pawlakowi, w zamian za to przedstawiciel SLD (Józef Oleksy) został marszałkiem Sejmu. Prezydent Wałęsa powołał nowy rząd 26 października. Głosowanie w Sejmie nad wotum zaufania było właściwie formalnością: gabinet Pawlaka poparło 310 posłów (oprócz SLD i PSL za głosowała także Unia Pracy, która przeszła do opozycji dopiero w grudniu 1994 r.). Przeciwko głosowało 83 posłów z UD i KPN, wstrzymało się od głosu 24. Rząd Pawlaka dość szybko skonfliktował się z prezydentem, ponadto zaś nie cieszył się zbytnim zaufaniem opinii publicznej. Narastający na początku 1994 r. kryzys polityczny postanowił wykorzystać SLD. Pod wpływem jego nacisków i coraz bardziej gwałtownych ataków prezydenta PSL zgodziło się ustąpić: nowym premierem miał zostać dotychczasowy marszałek Sejmu Józef Oleksy. Jego miejsce miał natomiast zająć Józef Zych (PSL). 1 marca 1994 r. Sejm odwołał Pawlaka ze stanowiska prezesa Rady Ministrów, wybierając równocześnie Oleksego. Nowy rząd Sejm zaakceptował 4 marca większością 272 głosów. Przeciw głosowało 99 posłów, wstrzymało się 13.

Upadek rządu Oleksego miał charakter dramatyczny i wiązał się z oskarżeniami ministra spraw wewnętrznych Andrzeja Milczanowskiego, który w grudniu 1995 r., tuż przed ustąpieniem z urzędu prezydenta Lecha Wałęsy, przekazał mu informacje, iż premier Oleksy jako agent „Olin” współpracował z warszawskim rezydentem rosyjskiego wywiadu. Premier początkowo nie przyjmował do wiadomości stanowiska opozycji (i części koalicji), że do czasu wyjaśnienia tych zarzutów powinien ustąpić z urzędu. 18 stycznia PSL podjęło decyzję o rozpoczęciu rozmów z SLD na temat rekonstrukcji rządu, a przede wszystkim zmiany na stanowisku premiera. 24 stycznia, gdy Prokuratura Warszawskiego Okręgu Wojskowego wszczęła śledztwo w sprawie domniemanej współpracy Józefa Oleksego z obcym wywiadem (śledztwo zostało umorzone 22 kwietnia), premier podał się do dymisji. 7 lutego powstał nowy rząd, na którego czele stanął Włodzimierz Cimoszewicz. Gabinet ten zdołał przetrwać aż do wyborów parlamentarnych, które odbyły się 21.09.1997 r. Po dymisji premiera Cimoszewicza nową koalicję, dysponującą większością w Sejmie i Senacie, stworzyły Akcja Wyborcza Solidarność i Unia Wolności. Po długotrwałych negocjacjach koalicja zdecydowała się powierzyć misję sformowania rządu profesorowi Jerzemu Buzkowi (AWS), wicepremierem w nowym rządzie został lider UW Leszek Balcerowicz.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 2

Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. (fragmenty)

Art. 154.1. Prezydent Rzeczypospolitej desygnuje Prezesa Rady Ministrów, który proponuje skład Rady Ministrów. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje Prezesa Rady Ministrów wraz z pozostałymi członkami Rady Ministrów w ciągu 14 dni od dnia pierwszego posiedzenia Sejmu lub przyjęcia dymisji poprzedniej Rady Ministrów i odbiera przysięgę od członków nowo powołanej Rady Ministrów.

2. Prezes Rady Ministrów, w ciągu 14 dni od dnia powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej, przedstawia Sejmowi program działania Rady Ministrów z wnioskiem o udzielenie jej wotum zaufania. Wotum zaufania Sejm uchwała bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

3. W razie niepowołania Rady Ministrów w trybie ust. 1 lub nieudzielenia jej wotum zaufania w trybie ust. 2 Sejm w ciągu 14 dni od upływu terminów określonych w ust. 1 lub ust. 2 wybiera Prezesa Rady Ministrów oraz proponowanych przez niego członków Rady Ministrów bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje tak wybraną Radę Ministrów i odbiera przysięgę od jej członków.

Art. 155.1. W razie niepowołania Rady Ministrów w trybie art. 154 ust. 3 Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu 14 dni powołuje Prezesa Rady Ministrów i na jego wniosek pozostałych członków Rady Ministrów oraz odbiera od nich przysięgę. Sejm w ciągu 14 dni od dnia powołania Rady Ministrów przez Prezydenta Rzeczypospolitej udziela jej wotum zaufania większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

2. W razie nieudzielenia Radzie Ministrów wotum zaufania w trybie określonym w ust. 1, Prezydent Rzeczypospolitej skraca kadencję Sejmu i zarządza wybory.

Art. 158.1. Sejm wyraża Radzie Ministrów wotum nieufności większością ustawowej liczby posłów na wniosek zgłoszony przez co najmniej 46 posłów i wskazujący imiennie kandydata na Prezesa Rady Ministrów. Jeżeli uchwała została przyjęta przez Sejm, Prezydent Rzeczypospolitej przyjmuje dymisję Rady Ministrów i powołuje wybranego przez Sejm nowego Prezesa Rady Ministrów, a na jego wniosek pozostałych członków Rady Ministrów oraz odbiera od nich przysięgę.

2. Wniosek o podjęcie uchwały, o której mowa w ust. 1, może być poddany pod głosowanie nie wcześniej niż po upływie 7 dni od dnia jego zgłoszenia. Powtórny wniosek może być zgłoszony nie wcześniej niż po upływie 3 miesięcy od dnia zgłoszenia poprzedniego wniosku. Powtórny wniosek może być zgłoszony przed upływem 3 miesięcy, jeżeli wystąpi z nim co najmniej 115 posłów.

Art. 160. Prezes Rady Ministrów może zwrócić się do Sejmu o wyrażenie Radzie Ministrów wotum zaufania. Udzielenie wotum zaufania Radzie Ministrów następuje większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Art. 162.1. Prezes Rady Ministrów składa dymisję Rady Ministrów na pierwszym posiedzeniu nowo wybranego Sejmu.

2. Prezes Rady Ministrów składa dymisję Rady Ministrów również w razie:

- 1) nieuchwalenia przez Sejm wotum zaufania dla Rady Ministrów,
- 2) wyrażenia Radzie Ministrów wotum nieufności,
- 3) rezygnacji Prezesa Rady Ministrów.

3. Prezydent Rzeczypospolitej, przyjmując dymisję Rady Ministrów, powierza jej dalsze sprawowanie obowiązków do czasu powołania nowej Rady Ministrów.

4. Prezydent Rzeczypospolitej, w przypadku określonym w ust. 2 pkt. 3, może odmówić przyjęcia dymisji Rady Ministrów.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 3

Kto jest członkiem rządu?

Rada Ministrów, zgodnie z artykułem 147 konstytucji, składa się z:

- a) prezesa Rady Ministrów (premiera),
- b) wicepremierów,
- c) ministrów,
- d) przewodniczących komitetów określonych w ustawach.

Rząd podejmuje decyzje w drodze głosowania, w którym każdy członek gabinetu dysponuje jednym głosem. Premier pełni rolę szczególną. Nie tylko kieruje pracami rządu, prze-

wodniczy jego obradom, ale też występuje w imieniu rządu wobec innych organów władzy i przedstawicieli innych państw. Rozstrzyga również spory kompetencyjne, kontroluje i koordynuje pracę ministrów, występuje do prezydenta z wnioskiem o ich powołanie czy odwołanie, jest zwierzchnikiem wszystkich pracowników administracji rządowej i terenowej (m.in. powołuje i odwołuje wojewodów), mianuje kierowników urzędów centralnych, takich jak: Urząd Antymonopolowy, Główny Urząd Statystyczny itp.

Premier wydaje rozporządzenia wykonawcze do ustaw, zarządza publikację Dziennika Ustaw RP i Monitora Polskiego.

Wicepremierzy (mogą, ale nie muszą być powołani) zastępują premiera i koordynują działania kilku ministerstw. Kierują wewnętrznymi organami rządu: Komitetem Społecznym i Komitetem Ekonomicznym Rady Ministrów.

Ministrowie są jednoosobowymi kierownikami swoich resortów. Konstytucja nie określa ich liczby. Ministerstwa powstają w drodze ustawy sejmowej. Praca ministra podlega ocenie premiera (sugestia dymisji, wnioski do prezydenta o odwołania) i parlamentu; wotum nieufności wyrażone przez Sejm ministrowi nie obliguje całego gabinetu do ustąpienia.

Ministerstwa można podzielić ze względu na dziedzinę działalności na:

- ogólnopolityczne (np. Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Sprawiedliwości);
- gospodarcze (np. Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej);
- socjalne (np. Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, Ministerstwo Edukacji Narodowej).

Członkami rządu są też kierownicy określonych przez ustawy komitetów i komisji, pełniących funkcje naczelnych organów administracji państwowej (np. Komitet Badań Naukowych). Do gabinetu mogą wejść ministrowie bez teki (bez własnego ministerstwa), powołani do wykonania specjalnych zadań.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 4

Zmiana rządu (scenariusz symulacji)

Role

- posłowie z Akcji Wyborczej Solidarność — 11 z nich opowiada się za tym, by dekomunizacja objęła bardzo szeroki krąg dawnych partyjnych funkcjonariuszy, 2 z nich chciałoby dekomunizacji bardziej umiarkowanej;
- posłowie Sojuszu Lewicy Demokratycznej — wszyscy (9 posłów) są przeciw dekomunizacji;
- posłowie Unii Wolności — 1 opowiada się za dekomunizacją, 3 przeciw;
- posłowie Polskiego Stronnictwa Ludowego — 2 opowiada się za dekomunizacją, 1 — przeciw;
- poseł Ruchu Odbudowy Polski — jest przeciw projektowi rządowemu, uznając go za zbyt łagodny.

Po losowaniu możliwa jest zmiana wylosowanych ról.

Przebieg symulacji

- Wybierzcie jednego z uczniów, który wylosował rolę posła AWS opowiadającego się za dekomunizacją — odegra on rolę premiera. Inny poseł AWS o podobnych poglądach będzie jego ewentualnym następcą. Kontrkandydatem opozycji będzie natomiast jeden ze sprzeciwiających się dekomunizacji posłów Unii Wolności.
- Zaczynamy obrady Sejmu, premier zwraca się do posłów o poparcie dla rządowego projektu ustawy dekomunizacyjnej. Rząd nie uzyskuje wyraźnego poparcia i premier składa dymisję. Prezydent nie przyjmuje dymisji premiera (art. 162.4.).
- Premier zwraca się do Sejmu prosząc o wyrażenie jego rządowi wotum zaufania (art. 160.). Po dyskusji plenarnej, która zostaje zdominowana przez sprawę nowej ustawy dekomunizacyjnej, rząd nie zdobywa dostatecznego poparcia w głosowaniu, bo część jego zwoln-

ników wstrzymuje się od głosu, a opozycja głosuje karnie przeciw (za głosuje 12 posłów z AWS i UW, od głosu wstrzymuje się 5, przeciw głosuje 13 posłów). Premier powtórnie składa dymisję, która tym razem musi zostać przyjęta (art. 162.).

- Do akcji wkracza prezydent (art. 154.1) i desygnuje na urząd premiera posła Unii Wolności opowiadającego się przeciw ustawie dekomunizacyjnej. W głosowaniu nad wotum zaufania nowy premier nie uzyskuje bezwzględnej większości głosów (za: UW — 4, SLD — 9, przeciw cały klub AWS i poseł ROP, od głosu wstrzymują się posłowie PSL).
- Inicjatywę przejmuje AWS (art. 154.3.), proponując nowego kandydata na premiera, i on jednak nie uzyskuje odpowiedniego poparcia Sejmu (za: AWS — 13 posłów, od głosu wstrzymują się UW, ROP, przeciw głosują — SLD i PSL).
- Prezydent czyni kolejny krok (art. 155.1.), powołując powtórnie na premiera swojego kandydata z UW.

Ciąg dalszy zależy od uczniów biorących udział w koalicji. Jeżeli Sejm udzieli powołanej przez premiera Radzie Ministrów wotum zaufania (zwykłą większością głosów — art. 155.1.), rząd działa dalej. Jeśli Rada Ministrów nie uzyska wotum zaufania, prezydent skraca kadencję Sejmu i zarządza wybory (Art. 155.2.).

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 5

Jak i kiedy ustępuje rząd?

Konstytucja stanowi, że po ukonstytuowaniu się nowo wybranego Sejmu rząd ustępuje (art. 162.1.). Prezydent może jednak powierzyć misję stworzenia nowego rządu ustępującemu premierowi. Premier może sam, bez presji Sejmu, złożyć rezygnację, gdy jego polityka nie uzyskuje odpowiedniego poparcia parlamentu (art. 162.2. pkt. 3). W takim przypadku głowa państwa nie jest zobligowana do przyjęcia dymisji (art. 162.4.). Głównym powodem dymisji gabinetu jest jednak utrata politycznego poparcia Sejmu. Ma to miejsce w przypadku:

- uchwalenie wotum nieufności (art. 162.2. pkt. 2.);
- nieuchwalenie wotum zaufania (art. 162.2. pkt. 1.).

Wotum nieufności Sejm uchwala większością ustawowej liczby posłów głosów (231 posłów za — art. 158.1.). Wniosek o wotum nieufności, podpisany przez co najmniej 46 posłów, jest głosowany nie wcześniej niż po upływie tygodnia od chwili zgłoszenia. Wniosek musi wskazywać nazwisko kandydata na prezesa Rady Ministrów (zasada konstruktywnego wotum nieufności). Jeśli wniosek zostanie przyjęty, prezydent powołuje nowego premiera wskazanego przez Sejm. Gdy wniosek zostanie oddalony, jego ponowne zgłoszenie jest możliwe dopiero po trzech miesiącach, chyba że zyska on pisemne poparcie 115 posłów (art. 158.2.).